

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

Oppdatert per 31. desember 2015

Innholdsfortegnelse

1	Innledning og formål med dokumentet	2
2.	Konsolidering	2
2.1	Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv	2
3.	Kapitalkrav	3
3.1	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	3
3.2	Bufferkrav	4
3.3	Uvektet kjernekapitalandel	4
4.	Kredittrisiko og motpartsrisiko	4
4.1	Definisjon av mislighold og verdifall	4
4.2	Metode for beregning av nedskrivninger	5
4.3	Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	6
4.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	6
4.5	Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier	7
4.6	Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier	8
4.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	8
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	9
4.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	10
5	Egenkapitalposisjoner	10
6	Renterisiko	11
7	Styring og kontroll av risiko	13
7.1	Formål og prinsipper for ICAAP	13
7.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoer	14
7.3	Bankens Godtgjørelsesordning	16

1 Innledning og formål med dokumentet

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3).

Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2015 og rapporteres i hele tusen kroner med mindre annet fremgår.

Hegra Sparebank benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden innebærer at det benyttes standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregningen av kapitalkravet. Ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden, som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til gjennomsnittlig inntekt siste tre år.

Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

Det vises for øvrig til annen litteratur for en nærmere beskrivelse av kapitaldekningsreglene.

2. Konsolidering

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Hegra Sparebank har følgende datterselskaper:

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretningskontor	Type virksomhet
Titan Næring AS	1.000	4.200	100%	100%	Stjørdal	Eiendom

Tilknyttede selskaper som ikke er konsolidert, men hvor konsernets andel av egenkapitalen er tatt inn i konsernregnskapet:

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretningskontor	Type virksomhet
Kronen Eiendom AS	1.500	1.785	30%	30%	Stjørdal	Eiendom
Krogstads Veg AS	300	126	30%	30%	Stjørdal	Eiendom
Søndre Gate 6 AS	300	114	30%	30%	Stjørdal	Eiendom
Søndre Gate 8 AS	300	60	30%	30%	Stjørdal	Eiendom
Aktiv Innherred AS	45	4.471	45%	45%	Levanger	Eiendoms megling

3. Kapitalkrav

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag

Spesifikasjon av ansvarlig kapital (beløp i tusen NOK), minimumskrav til ansvarlig kapital (beløp i tusen kroner) og beregningsgrunnlag:

Kapitaldekning	
Sparebankens fond	201.911
Gavefond	5.400
Sum egenkapital	207.311
Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	
Fradrag i ren kjernekapital for investeringer i andre finansinstitusjoner	-14.467
Sum ren kjernekapital	192.844
Tilleggskapital	
Fondsobligasjon	20.000
Fradrag i kjernekapital for investeringer i andre fin.inst.	-10.850
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	25.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-10.850
Sum tilleggskapital	23.300
Netto ansvarlig kapital	216.144
Eksponeeringskategori (beregningssgrunnlag etter risikovekt)	
Stater og sentralbanker	
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	1.758
Offentlige foretak	
Multilaterale utviklingsbanker	
Internasjonale organisasjoner	
Institusjoner	11.455
Foretak	175.381
Massemarkedsengasjementer	
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	676.960
Forfalte engasjementer	36.070
Høyrisiko-engasjementer	
Obligasjoner med fortrinnsrett	3.981
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	
Andeler i verdipapirfond	
Egenkapitalposisjoner	20.775
Øvrige engasjementer	156.143
CVA-tillegg	
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	1.082.523
Beregningssgrunnlag for operasjonell risiko	107.326
Beregningssgrunnlag for motpartsrisiko	
Sum beregningsgrunnlag	1.189.849
Kapitaldekning i %	18,17 %
Kjernekapitaldekning	16,98 %
Ren kjernekapitaldekning i %	16,21 %

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2015 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 77,3 millioner:

Buffertype	Krav til ren kjernekapital pr 31.12.2015 i mill kr
Bevaringsbuffer	29,7
Systemrisikobuffer	35,7
Motsyklisk buffer	11,9
Kombinert bufferkrav	77,3

Banken har 193 millioner i ren kjernekapital tilgjengelig til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10), og engasjementsbeløp for derivater og gjenkjøpsavtaler som ikke er balanseført.

Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	181.994
Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregler)	201.994

4. Kredittrisiko og motpartsrisiko

4.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses for å være misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at kontoen ble overtrukket.

Definisjon øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ikke er misligholdt ennå, når det er blitt identifisert objektive bevis på verdifall.

Definisjon verdifall:

Utlån og garantier vurderes etter "Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner av 21.12.2004". Utlån måles ved første gangs balanseføring til

virkelig verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost fastsatt ved bruk av den effektive rentemetoden, som forenklet kan sies å være utlånets balanseførte verdi ved første gangs måling justert for mottatte avdrag og eventuell nedskrivning for tap. Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, foretas nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier. Retningslinjene omhandler hovedsakelig følgende dimensjoner:

- Personmarked/bedriftsmarked
- Misligholdte/ikke misligholdte engasjement
- Risikoklasser

Kriterier for beregning av nedskrivninger på individuelle utlån er at det foreligger objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer, ifølge utlånsforskriften, observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- a) Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
- b) Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd.
- c) Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.
- d) Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling.

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivningsbeløpene beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. I nåverdiberegningene benyttes løpende effektiv rente. Ved beregningen av de fremtidige kontantstrømmene vurderes sikkerhetene til påregnelig salgspris fratrukket salgskostnader.

Identifiseringen av tapsutsatte engasjement tar hovedsakelig utgangspunkt i tapshendelser som foreligger på balansedagen, men objektive bevis på manglende fremtidig oppgjørsevne hos debitor vurderes også. Banken foretar kvartalsvise vurderinger av vesentlige engasjement med tanke på individuelle og gruppevise nedskrivninger.

Nedskrivning på grupper av utlån foretas dersom det foreligger objektive bevis for verdifall i den aktuelle utlånsgruppen. Banken har forsøkt å dele inn bankens utlån i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorenes evne til å betale ved forfall. Følgende risikogrupper benyttes:

- Personkunder
- Primærnæringer
- Bedriftsmarkedskunder

Verdifall for grupper av utlån beregnes som prosentandeler av brutto utlån etter fradrag for individuelle nedskrivninger, avhengig av risikogruppe og risikoklasse.

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Personkunder	1.275.990	91.443	19	1.367.452
Jordbruk	186.547	16.670	127	203.344
Skogbruk	15.264	300	0	15.564
Industri	11.470	413	330	12.213
Produksjon av elektrisk vannkraft	2.509	482	0	2.991
Oppføring av bygninger	127.651	21.393	11.033	160.077
Entreprenører	13.324	31.800	44.998	90.122
Varehandel, rep. av motorvogner	24.707	6.941	2.722	34.370
Transport og distribusjonsvirksomhet	8.494	1.108	4.126	13.728
Overnattings- og serveringsvirksomhet	140	35	0	175
Informasjonstjenester	46	253	0	299
Omsetning og drift av fast eiendom	124.484	4.743	3.508	132.735
Faglig og finansiell tjenesteyting	21.077	735	140	21.952
Annen forretningsmessig tjenesteyting	4.449	87	300	4.836
Eika BoligKreditt	0		12.673	12.673
Tjenesteytende næringer ellers	26.990	4.027	0	31.017
Sum	1.843.142	180.430	79.976	2.103.548
Trøndelag	1.747.950	176.572	66.545	1.991.067
Øvrige deler av Norge	95.192	3.858	758	99.808
Utland	0	0	0	0
Sum geografisk fordeling	1.843.142	180.430	67.303	2.090.875
Gjennomsnitt¹	1.788.454	166.340	57.860	2.012.653

¹ Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år.

4.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	323.141	11.715	53.538	281.620	1.173.128	0	1.843.142
Ubenyttede rammer	0	0	180.430	0	0	0	180.430
Garantier	0	0	0	72.129	7.847	0	79.976
Sum	323.141	11.715	233.968	353.749	1.180.975	0	2.103.548

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen nedenfor viser misligholdte og tapsutsatte utlån, individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantiansvar fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier (beløp i millioner kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Tapsutsatte engasjementer	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger ¹ siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Personkunder	1.589	0	200	-250	0	0
Primærnæringer	0	0	0	0	0	0
Industri og bergverk	0	0	0	0	0	0
Bygg og anlegg	0	0	0	0	0	0
Eiendomsdrift	0	0	0	0	0	0
Øvrige næringer	26.151	6.381	750	350	0	0
Terra BoligKreditt	0	0	0	0	0	0
Øvrige finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Sum	27.740	6.381	950	100	0	0
Trøndelag	27.740	6.381	950	100	0	0
Øvrige deler av Norge	0	0	0	0	0	0
Utland	0	0	0	0	0	0

1 Kun individuelle nedskrivninger

2 Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.

4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)

	Utlån	Garantier	Sum
Inngående balanse	850	0	850
+Økte nedskrivninger på individuelle utlån/avsetninger på garantier	450	0	450
+Nye nedskrivninger på individuelle utlån/avsetninger på garantier	100	0	100
-Konstatert tap på tidligere individuelle	0	0	0
-Tilbakeføring på tidligere individuelle	450	0	450
Utgående balanse	950	0	950

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i millioner kroner)

Inngående balanse	5.130
+/- Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	0
Utgående balanse	5.130

Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i millioner kroner)

	Utlån	Garantier	Sum
Periodens endring i individuelle nedskrivninger/avsetninger	100	0	100
Periodens endring i gruppenedskrivninger	0	0	0
Periodens konstaterte tap som det tidligere år er foretatt individuell nedskrivning for	0	0	0
Periodens konstaterte tap som det tidligere år ikke er foretatt individuell nedskrivning for	234	0	234
Periodens inngang på tidligere års konstaterte tap	-123	0	-123
Periodens tapkostnad	211	0	211

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Hegra Sparebank har per rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjements- beløp før sikkerheter	Engasjements- beløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	139.057	139.057		ingen	0 %	0 %
Lokale og regionale myndigheter	0	8.790		ingen	0 %	0 %
Offentlig eide foretak	0	0		ingen	0 %	0 %
Multilaterale utviklingsbanker	0	0		ingen	0 %	0 %
Internasjonale organisasjoner	0	0		ingen	0 %	0 %
Institusjoner	36.633	36.633		0 ingen	0 %	0 %
Foretak	265.107	254.107		ingen	0 %	0 %
Massemarkedsengasjementer	0	0		ingen	0 %	0 %
Engasjement med pantesikkerhet i eiendom	1.668.166	1.668.166		ingen	88 %	0 %
Forfalte engasjementer	26.746	26.746		ingen	70 %	0 %
Høyrisiko-engasjementer	0	0		ingen	0 %	0 %
Obligasjoner med fortrinnsrett	39.813	39.813		ingen	0 %	0 %
Andeler i verdipapirfond	0	0		ingen	0 %	0 %
Egenkapitalposisjoner	20.775	20.775		ingen	0 %	0 %
Øvrige engasjementer	171.091	171.091		ingen	0 %	0 %
Sum	2.367.388	2.365.178	0			0

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I noen tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Hegra Sparebank benytter ikke kredittderivater.

Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi. Sikkerhetsobjekter som er ukjente for oss, skal dokumentere sin verdi gjennom offentlig takst. På eiendommer i vårt primærmarked benyttes, i tillegg til takst, bankens egen markedskunnskap ved fastsettelse av verdi.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, ved større opplån og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon i typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Banken hadde per 31.12.2015 ingen engasjementer hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko.

5 Egenkapitalposisjoner

Aksjer, andeler og grunnfondsbevis deles vanligvis inn i tre porteføljer; handelsportefølje, øvrige omløpsmidler og anleggsmidler. Hegra Sparebank har ingen handelsportefølje, bankens beholdning besto derfor ved årsskiftet av poster klassifisert som omløps- og anleggsmidler. Det er i innværende år ikke foretatt endringer i de benyttede regnskapsprinsipper.

Omløpspostene er ordinære poster hvor intensjonen om å realisere kortsiktige gevinster på kurssvingninger ikke er fremtredende (i motsetning til ved handelsporteføljen). Postene blir verdsatt til den laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi. Alle papirer i denne porteføljen er børsnoterte, og børskursen pr 31.12.2015 er derfor lagt til grunn som markedsverdi.

Verdipapirer vurdert som anleggsmidler er bokført til kostpris og reguleres ikke fortløpende for kursendringer. Verdien blir likevel nedskrevet dersom markedsverdi er vesentlig lavere enn bokført verdi og verdinedgangen skyldes forhold som ikke er av forbigående art.

Matrisen nedenfor viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år, akkumulert urealisert gevinst/tap og hvor mye av dette som er medregnet i henholdsvis kjernekapital og tilleggskapital.

Egenkapitalposisjoner

<i>Beløp i millioner kroner</i>	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler - gevinstformål²						
- børsnoterte aksjer	0	0	0	0	0	0
- andre aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0
Aksjer og andeler - strategisk formål						
- børsnoterte aksjer	220	250	0	0	0	0
- andre aksjer og andeler	59.279	ukjent	0	0	0	0

1 "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

2 Inklusiv plassering av overskuddslikviditet i pengemarkedsfond

6 Renterisiko

Hegra Sparebank har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder/andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Rentebærende verdipapirgjeld
- Annen rentebærende gjeld
- Derivater (banken har ingen slike)

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til både flytende og fastforrentede utlån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. I renterisikomålingene betrakter derfor banken utlån med flytende rente på samme måte som fastrentelån (6 ukers fastrente), men med en forholdsvis lav durasjon (0,13). Fastrentelån har en betydelig høyere durasjon. For utlån til andre banker vil renterisiko bare være knyttet til fastrenteutlån/-plasseringer.

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består kun av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis. Fra vår meglerforbindelse mottar vi månedlige kurs- og renterisikooversikter som inngår i bankens styring av renterisiko.

Renterisiko knyttet til kundeinnskudd oppstår også i tilknytning til både flytende og fastforrentede avtaler. Når det gjelder kundeinnskudd er varslingsfristen i finansavtaleloven på 8 uker, og banken betrakter derfor innskudd med flytende rente på samme måte som innskudd med fast rente i 8 uker. Durasjonen på flytende forrentede innskudd har vi beregnet til 0,17. Renterisikoen knyttet til fastrenteinnskudd er noe høyere. Her opererer banken med rentebindingsperioder fra 3 – 12 måneder. På grunn av den relativt korte bindingstiden har vi p.t. ikke benyttet renteswapper her.

100 % av all rentebærende verdipapirgjeld er lagt ut med flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. Det blir i hvert enkelt tilfelle vurdert om det er behov for sikring via renteswapper.

All annen rentebærende gjeld har flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. I perioder hvor det her inngår rentebærende gjeld med fast rente vurderes behovet for renteswapper i hvert enkelt tilfelle.

Banken måler renterisikoen ved at det beregnes en gjennomsnittlig durasjon (tid til neste renteendring) for de forskjellige rentebærende postene. Durasjonen benyttes så til å simulere betydningen av en økning eller reduksjon i rentenivået på 1 %-poeng.

Renterisikoen styres etter vedtatte rammer og begrensninger (hovedsakelig basert på bankens forvaltningskapital) i følgende policyer:

- Risikopolicy
- Markedspolicy

Renterisikoberegninger rapporteres kvartalsvis til styret.

Renterisiko

Eiendeler	Renterisiko¹
Utlån til kunder med flytende rente	-2.060
Utlån til kunder med rentebinding	-1.090
Rentebærende verdipapirer	-60
Øvrige rentebærende eiendeler	0
Gjeld	
Innskudd med rentebinding	790
Andre innskudd	1.770
Verdipapirgjeld	640
Øvrig rentebærende gjeld	0
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater	0
Sum renterisiko	-10

1 Renterisiko er beregnet som et anslag på verdiendring ved ett prosentpoengs økning i renten.

Banken har ingen renterisiko i utenlandsk valuta.

7 Styring og kontroll av risiko

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være fremoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer m.v.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst én gang per år. Styret er aktivt med i prosessen, og banken benytter ekstern revisor i kvalitetssikringen av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomspriserisiko
- Risiko knyttet til fremtidig pensjonsforpliktelse

Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken en «omvendt» stresstest. I en slik stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultat man har bestemt.

Hensikten med en slik omvendt stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå. Banken gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Banken har vedtatt et minimumsnivå for kapital som skal gjenspeile bankens samlede risikotoleranse. Vurderingen er basert på beregnet kapitalbehov, offentlige krav og markedets forventninger. Det er etablert et sett av handlingsregler, hvor det fremgår hvilke tiltak som skal iverksettes ved ulike nivåer av faktisk kapital.

Styret har godkjent utforming og metodevalg for kapitalbehovsvurderingen og stresstester.

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoer

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de enkelte risikoene.

Hegra Sparebank er en forholdsvis liten kredittinstitusjon. Det er derfor et overordnet mål for styret at bankens kredittpolicy innebærer forsvarlig risiko. Banken har utarbeidet eget regelverk som bidrar til begrensninger og styring av den finansielle risiko. Finansiell risiko deles inn i kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Markedsrisiko består igjen av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko. Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike typer risikoer, og hvordan banken har håndtert disse.

Risikostyringsfunksjonen er organisert som en integrert del av bankens internkontroll-opplegg. Ansvarlig avdelingsleder forestår her avviksrapportering til banksjef, som igjen sørger for videre rapportering til bankens styre i de situasjonene der det er påkrevet.

7.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Denne typen risiko knytter seg hovedsakelig til større privat- og næringsengasjement, men også til bankens plasseringer i verdipapirer.

Styret har gitt retningslinjer for utlånsvirksomheten gjennom fordeling mellom personmarked og bedriftsmarked og størrelsen på enkeltengasjementer. Retningslinjene i seg selv gir en lav risikoprofilering. Videre har styret vedtatt utlånsfullmakter som er relatert til markedssegmenter, engasjementsstørrelse og risiko. Bankens internkontroll er innrettet mot at vedtatte retningslinjer for kredittgivingen følges, og at avvik rapporteres.

Kredittrisikoen for enkeltengasjementer og utlånsporteføljen måles og vurderes løpende gjennom bankens risikoklassifiseringssystem, som bygger på data for finansiell adferd med tillegg av regnskapsdata og realisasjonsverdi av sikkerheter for bedriftsmarked.

Styret får hvert kvartal en gjennomgang av alle engasjementer over en viss størrelse, samt av alle utsatte engasjement uansett størrelse.

Bankens obligasjonsportefølje er anskaffet for å sikre en nødvendig likviditetsbuffer, og består av obligasjoner utstedt av andre kredittinstitusjoner og industriselskaper. Det knytter seg liten til middels kredittrisiko til denne porteføljen. Ved årsskiftet er de enkelte papirene i porteføljen vurdert til det laveste av kostpris og markedspris.

7.2.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

En solid og veldrevet bank vil normalt ha lett tilgang til trekkrettigheter og nødvendige kreditter. Banken har et refinansieringsbehov knyttet til et obligasjonslån på 55 mill som forfaller i mars 2016 og et obligasjonslån på 75 mill som forfaller i oktober 2016. For øvrig har banken ikke refinansieringsbehov knyttet til forfall av obligasjonslån i 2016. Banken har 2 lån fra Kredittforeningen for Sparebanker som forfaller i 2016. Disse fornyes mer eller mindre automatisk dersom banken ønsker det.

Bankens likvide situasjon, både ved årsskiftet og per i dag, er god. Styret anser likevel at risikoen for ikke å få refinansiert innlån ved forfall er den mest kritiske faktoren i risikobildet for banken framover. For å redusere likviditetsrisikoen, består den langsiktige finansieringen av flere lån fra ulike långivere og med forfall spredt over flere år.

Styret ser det fortsatt som en sentral oppgave å øke ordinære innskudd fra kunder slik at behovet for innlån fra markedet blir mindre.

7.2.3 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

Bankens styre har fastsatt retningslinjer for handel med og risikoeksponering i verdipapirer som ligger godt innenfor de maksimalgrenser myndighetene har satt.

7.2.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap eller sviktende inntjening som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Tapet kan være forårsaket av bevisste eller ubevisste handlinger/hendelser.

Banken legger arbeid i at fullmaktsstrukturer, ansvarsforhold, kompetanseoppbygging og god internkontroll skal avdekke og minimalisere risikoen for operasjonelle tap, og benytter oppdatert teknologi og sikkerhetssystemer for å sikre banken mot eksterne anslag. Banken har tegnet forsikringer på områder som datakriminalitet, underslag og profesjonsansvar for å redusere tapsrisikoen.

7.2.5 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Enkeltkunder

- Enkeltbransjer
- Geografiske områder

Banken har 3 store engasjement. Disse er så godt pantsikret at vi ikke har beregnet risikotillegg på disse pr 31.12.15. Store engasjement gjennomgås av styret hvert kvartal.

Ekstra konjunkturutsatte/risikoutsatte bransjer har vi definert til å omfatte fiske/fangst og hotell/restaurant. Styret vurderer eksponeringen i de ulike næringer hvert kvartal.

Banken har vurdert om vi har en hjørnesteinsbedrift i vårt marked og kommet fram til at så ikke er tilfelle.

Bankens primære geografiske marked er Stjørdal kommune, hvor hovedparten av utlånsporteføljen er plassert. Videre er aksene Stjørdal – Trondheim viktig for banken. Stjørdal er i sterk vekst og er Nord-Trøndelags største by. Netto tilflytting til kommunen er betydelig. Styret mener at det å ha tyngden av utlånsporteføljen i et av landets kraftigste vekstsentra gir lavere risiko enn for gjennomsnittet av norske banker.

7.2.6 Eiendomspriserisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller porteføljer av eiendomsinvesteringer. Eiendomspriserisiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko. Banken eier et eget bankbygg i Hegra som er bokført til 5,1 mill, samt eier et næringsbygg under oppføring i Stjørdal sentrum. Risikoen knyttet til et vesentlige tap på disse anses lav.

7.3 Bankens Godtgjørelsesordning

Styret har gitt retningslinjer for godtgjørelse som omfatter alle former for godtgjørelse til bankens ansatte. Retningslinjene skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring og kontroll med virksomhetens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

Banken har ingen variable godtgjørelser som bonuser og lignende.